

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Hedef Bağlılığı Düzeylerinin İncelenmesi

Mesut SÜLEYMANOĞULLARI^{1*} , Abdulvahit DOĞAR² Gökhan BAYRAKTAR¹

¹Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı.

²Erzurum Atatürk Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Erzurum

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi: 07.04.2021

Kabul Tarihi: 18.05.2021

DOI: 10.25307/jssr.911346

Online Yayın Tarihi: 30.06.2021

Öz

Bu çalışmanın amacı, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hedef bağlılığı düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemektir. Çalışmada, nicel araştırma modellerinden biri olan tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 248'si erkek ve 100'ü kadın olmak üzere toplam 348 gönüllü öğrenci katılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için ölçek kullanım ve etik kurul izinleri alınmıştır. Veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formları dışında 'Hedef Bağlılığı' (Şenel ve Yıldız, 2016) ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), Mann Whitney U, ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Sonuçlar ise $p < .05$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde kadın öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin erkek öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Çalışmada ayrıca 2501-4000 TL arası aylık toplam gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin 1500 TL ve altında aylık toplam gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonrasında elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin hedef bağlılık düzeyleri ile yaşları, aile yapıları, aileleriyle birlikte ikamet edilen yerleşim yerleri ve kayıtlı olunan bölümün önceden hedeflenip hedeflenmediği durumları arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur. Çalışmamızın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin çeşitli sosyokültürel ve sosyoekonomik özelliklere göre farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Hedef Bağlılığı, Üniversite Öğrencileri, Spor Bilimleri.

Examining the Goal Commitment Levels of Faculty of Sport Sciences Students

Abstract

The aim of this study is to examine the goal commitment levels of the Faculty of Sport Sciences students in terms of different variables. Survey model -which is the one of the quantitative research models- was used in this study. A total of 348 volunteer students, 248 males and 100 females, studying at the Faculty of Sport Sciences of Ağrı İbrahim Çeçen University in the academic year of 2020-2021, participated in the study. Scale usage and ethics committee permissions were obtained in order to conduct the research. The 'Goal Commitment' (Şenel & Yıldız, 2016) scale was used to collect data, except for personal information forms. Descriptive statistics (frequency, mean, standard deviation), Mann Whitney U and Kruskal-Wallis H tests were used to analyze the data. The obtained results were evaluated according to the significance of $p < .05$. When the findings of the study are evaluated, it was found that female students goal commitment levels were higher than male students' goal commitment levels. In the study, it was concluded that goal commitment levels of students from families with a monthly income of 2501-4000 TL was higher than the level of goal commitment of the students from families with a monthly total income of 1500 TL or less. According to the findings obtained after the research, there is no significant differentiation between the students' goal commitment levels and their ages, family structures, places of residence with their families, and whether the department that the students got admitted was intended by them prior to the admission. As a result, it was concluded that the goal commitment levels of the students varies according to various sociocultural and socioeconomic characteristics.

Keywords: Goal Commitment, University Students, Sport Sciences.

* Sorumlu yazar: Mesut SÜLEYMANOĞULLARI, E-posta: msuleymanogullari@agri.edu.tr

GİRİŞ

Hedef, ayrıntılı olarak belirlenmiş niyetler (Orlich, Harder, Callahan, Trevisan, Brown, 2010) ve davranışı düzenleyen bir performans ölçütüdür (Burton, Naylor ve Holliday, 2001). Hedef ayrıca, doğrudan bir motivasyon stratejisi; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal anlamda da çeşitli tepkiler ortaya koyma durumudur (Kingston ve Wilson, 2010).

Bireyler, belirlenen hedefler aracılığıyla istedik yönde davranışlar sergileyerek mevcut potansiyellerini ortaya çıkarmak için bir çaba gösterirler (Arends ve Kilcher, 2010). Hedefler, amaçlanan hedef düzeyinde bireyleri bir performans göstermelerini sağlayacak çeşitli stratejiler geliştirmeleri için motive ederken belirlenen hedefe ulaşmak ise memnuniyet ve daha fazla motivasyonu beraberinde getirir (Lunenburg, 2011). Hedefler ayrıca, mevcut yeteneğin kullanması için bireyi motive edebilir, bilgiyi farkındalığa çevirebilir ve yeni bilgileri aramaya teşvik edebilir (Locke ve Latham, 2009).

Öğrenci hedefleri ise, bir öğrenme görevi için belirlenen çok değişkenli profiller olarak ifade edilebilir (Pieschl, Stahl ve Bromme, 2013). Öğrenme hedefleri, gelişime odaklanmayı gerektirir. Bu durumda bireyler, belli standartlara uymaksızın veya başkalarıyla bir kıyas yapmaksızın öğrenmek ve sahip oldukları yeteneklerini geliştirmek için bir çaba gösterirler (Arends ve Kilcher, 2010).

Locke ve Latham (2009), hedeflerin performans üzerindeki etkilerini şu şekilde sıralamışlardır:

- Hedefler, yönerge işlevi sayesinde performansı artırma noktasında fayda sağlayabilir. Bu fayda sayesinde gerekli dikkat sağlanarak bireyin bir göreve veya faaliyete odaklanması sağlanır, aynı zamanda dikkat dağıtıcı unsurlar da bertaraf edilmiş olur.
- Hedefler enerji verici bir görev üstlenir. Belirli hedeflere sahip olma sonucunda bireyler performans konusunda daha bilinçli bir çaba gösterir.
- Hedefler, uzun süre çaba göstermeye ve engeller karşısında vazgeçmeme konusunda bir kalıcılık sağlayarak performansı olumlu yönde etkiler.
- Hedefler, göreve ait bilgi ve stratejilerin aktif olarak kullanılmasına veya başkaca etkili stratejilerin keşfedilmesine de yardımcı olur (Locke ve Latham, 2009).

Hedef belirleme, bir yeterlilik standardına belli bir zaman aralığında ulaşılması anlamına gelir (Locke, Shaw, Saari ve Latham, 1981). Akademik anlamda da hedef belirleme, öğrencilerin odak noktasına almak istedikleri bir alanı seçebilmelerine ve kendi hedeflerini/davranışlarını belirleyebilmeleri noktasında bir fayda sağlamaktadır. Öğrencilerin duyguları ve özgür iradeleriyle bireysel hedeflerini oluşturmaları ve bu hedeflere ulaşabilmek için çalışmalarını, hedef belirlemenin önemini ortaya koymaktadır (Rader, 2005).

Bireylerin bir görevi başarmak için gerekli olan neden ve amaçlar üzerinde odaklanması ise başarı hedefine yönelim olarak ifade edilebilir (Pintrich ve Schunk, 2002) Genel anlamda hedef yönelimleri, değerlendirme standartlarının belirlenmesi, hataların nasıl değerlendirileceği ve başarılı olmada yeteneğin ne şekilde kullanılacağı konusunda rehberlik eder (Pintrich, 2000) Başarı hedefine yönelim, öğrenme ve performans hedef yönelimleri olmak üzere iki başlık altında incelenebilir (Ames, 1992).

Genel anlamda hedef yönelimleri, değerlendirme standartlarının belirlenmesi, hataların nasıl değerlendirileceği ve başarılı olmada yeteneğin ne şekilde kullanılacağı konusunda rehberlik eder (Pintrich, 2000) Başarı hedefine yönelim, öğrenme ve performans hedef yönelimleri olmak üzere iki başlık altında incelenebilir (Ames, 1992).

Bir hedef belirlendikten ve hedefe yönelim gerçekleştikten sonra o hedefe bağlı kalmak, hedefin gerçekleşmesi için önem arz eder. Zira Locke ve diğerleri (1981), hedef bağlılığını bir hedefe ulaşmadaki kararlık olarak ifade ederken, Naylor ve Ilgen (1984) hedef bağlılığını, var olan çabayı devam ettirerek zamanla zor bir hedefi başarmak için sahip olunan istekliliğe odaklanma olarak ifade etmişlerdir. Diğer bir tanıma göre ise hedef bağlılığı, bireyin kendisi için önemli olarak nitelendirdiği bir hedefe ulaşabilmek için normalden daha fazla çaba göstermesi veya daha iyi performans sergilemesidir (Kingston ve Wilson, 2010).

Hedef belirlemenin etkinliği, hedef bağlılığının varlığını gerektirir ve hedef bağlılığının olmadığı durumlarda hedef belirleme çabası işlevsiz kalabilmektedir (Locke ve Latham, 2009). Klein, Wesson, Hollenbeck, Wright ve DeShon'a (1999) göre, hedef bağlılığının temel sonucu, hedef zorluğu ile performans arasındaki ilişkidir. Klein ve Wright (1994) benzer zorluk derecesindeki hedefler söz konusu olduğunda, hedefine daha bağlı bireylerin diğerlerine göre daha yüksek performans sergilediklerinin altını çizerek hedef bağlılığının önemini vurgulamışlardır. Buna göre hedef zorluk seviyesi ile hedef bağlılığı, görev sonuçlarının seviyesini belirleme noktasında birbirleriyle etkileşim halindedir (Weldon ve Weingart, 1993). Ayrıca göreve özgün çeşitli stratejilerin planlanması veya duruma göre yeni bir stratejinin geliştirilmesi de önemlidir (Locke ve Latham, 2009; Wood ve Locke, 1990).

Hedef belirlendikten sonra istenilen performansın sergilenebilmesi, güdülenme düzeyiyle ilişkilidir. Elinden gelenin en iyisini yaparak istenilen sonuca ulaşma güdüsünün yeterli olduğu durumlarda bu amacı gerçekleştirmek daha kolay bir hal alır (Latham, 2003). Amaç ya da hedef belirlemede, performans ve motivasyon ile belirlenen amaçlar arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir (Koçel, 2001).

Hedefe ulaşmada bir hedefin belirlenmesi, bir tarih tayin edilmesi, plan oluşturulması, hedefin zihinde canlandırılması, gayret gösterilmesi ve pes edilmemesi, son olarak da bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Hedef belirleme sürecinde aktif olan bireyler özgün düşünebilir ve sorumluluk üstlenebilirler (Rader, 2005). Diğer taraftan, amaç veya hedef belirlendikten sonra birey, mevcut kapasitesini kullanarak hedefe ulaşmaya çalışacak ancak amaca ulaşamayacağını fark ettiği durumlarda da daha fazla çaba harcayacaktır (Efil, 2006).

Her bireyin kendi kişisel hedeflerine ulaşmada izlediği yöntemler farklılık gösterebilir (Klein ve Wright, 1994) ve hedeflere yönelik gösterilen davranışlar ve içselleştirilen tutumlar (Wright, O'Leary-Kelly, Cortina, Klein ve Hollenbeck, 1994) ile sahip olunan öz yeterlik, bilgi, enerji, azim, kararlılık ve isteklilik gibi unsurlar, belirlenen hedefe bağlılık anlamında bireysel farklılıkların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Bu çalışmada, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören ve farklı demografik özelliklere sahip olan öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yaklaşımında yaygın olarak kullanılan ve bir konu veya olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin alındığı; katılımcıların ilgi, beceri, yetenek ve tutum gibi özelliklerinin belirlendiği tarama (survey) modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Amacı geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek olan bu modelde araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanabilmekte ve mevcut durum değiştirilmeden gözlenebilmektedir (Karasar, 2015).

Evren-Örneklem

Mevcut çalışmanın evrenini spor bilimleri fakóltesi öğrencileri, örneklem grubunu ise Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakóltesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören ve basit seçkisiz örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olan 248'i erkek ve 100'ü kadın olmak üzere toplam 348 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla tarama yönteminde sıklıkla başvurulan anket tekniğinden yararlanılmış (Nachmias ve Nachmias, 1996) olup katılımcılara iki bölümden oluşan bir form sunulmuştur. Anketin birinci bölümünü, öğrencilerin cinsiyetlerini, yaşlarını, aile yapılarını, mensup oldukları ailelerinin aylık toplam gelirlerini, aileleriyle birlikte ikamet ettikleri yerleşim yerlerini ve okumakta oldukları bölümü önceden hedefleyip hedeflemediklerini tespit etmek amacıyla uzman görüşü ile oluşturulan kişisel bilgi formu oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise Hollenbeck, Williams ve Klein'in (1989) 9 madde halinde geliştirdiği, Klein, Wesson, Hollenbeck, Wright ve DeShon (2001) tarafından ise 5 madde halinde yeniden düzenlenen; Türkçeye uyarlaması ve geçerlilik güvenirlilik çalışmaları şenel ve Yıldız (2016) tarafından yapılan 'Hedef Bağlılık Ölçeği' kullanılmıştır. Kullanılan ölçek, 5 sorudan oluşan 'Kesinlikle Katılmıyorum (1)', 'Katılmıyorum (2)', 'Kararsızım (3)', 'Katılıyorum (4)', 'Kesinlikle Katılıyorum (5)' cevaplarını içeren 5'li likert tipindedir. Ölçeğin 1., 2. ve 4. maddeleri ters puanlanmakta ve ölçekten alınan yüksek puan herhangi bir hedefe olan bağlılığın yüksek olduğunu ifade etmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 5, en yüksek puan ise 25'tir.

Araştırma Etiği

Bu çalışma için, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunca 25.03.2021 tarih ve 90 sayılı karar ile etik onam alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, Covid-19 pandemisi nedeniyle kitle iletişim araçları kullanılarak farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerle iletişime geçilmiş ve hazırlanan web tabanlı anket formları bir bağlantı linki ile öğrencilere ulaştırılmıştır. Öğrenciler tarafından elektronik ortamda doldurulan anketler, sonrasında kontrol edilerek geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olanları değerlendirilmek üzere analiz programına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında öğrenciler tarafından doldurulan anketler değerlendirilerek tamamı geçerli olan formlar elektronik ortama aktarılıp verilerin analizi için kodlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda yapılan istatistiksel analizler, SPSS 26 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistikler (frekans, yüzdeler dağılım) kullanılmıştır. Elde edilen veri setinin normal dağılıma sahip olmaması nedeniyle bağımsız değişkenler ile hedef bağlılığı düzeyi arasındaki farklılaşmayı belirlemek için ise Mann Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar $p < .05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir (Bursal, 2019; Büyüköztürk vd., 2012).

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin dağılımları

Değişkenler	Kategori	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	100	28.8
	Erkek	248	71.2
Yaş	18-21	306	87.9
	22 ve üzeri	42	12.1
Aile Yapısı	Çekirdek	273	78.4
	Geniş	64	18.3
	Parçalanmış	11	3.3
Aile Aylık Toplam Geliri	1500 TL ve altı	66	18.9
	1501-2500	133	38.2
	2501-4000	125	35.9
	4001 TL ve üzeri	24	7.0
İkamet Yeri	Köy	67	19.2
	İlçe	96	27.5
	Şehir	185	53.3

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya 100 kadın (%28.8) ve 248 erkek (%71.2) olmak üzere toplam 348 öğrencinin katılım sağladığı görülmektedir. Yaş dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %87.9'unun 18-21 yaş, %12.1'inin ise 22 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %78.4'ünün çekirdek aile yapısına mensup olduğu ayrıca 15001-2500 TL (%38.2) gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin oranının bu kategoride ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca çalışma dâhil olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğun (%53.3) aileleriyle birlikte şehirde ikamet ettikleri görülmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin hedef bağlılığı puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U Testi sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Erkek	100	151,63	15162,50	10112,500	,007
Kadın	248	183,72	45563,50		

Katılımcıların cinsiyetleri ile hedef bağlılığı puanları arasında yapılan istatistiksel analiz sonrasında anlamlı farklılık tespit edilmiş ve kadın öğrencilerin hedef bağlılık düzeylerinin erkek öğrencilerin hedef bağlılık düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin hedef bağlılığı puanlarının yaş değişkenine göre Mann-Whitney U Testi sonuçları

Yaş Aralığı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
18-21	306	175,36	53660,0		
22 yaş ve üzeri	42	168,24	7066,0	6163,00	,665
Toplam	348				

Öğrencilerin yaşları ile hedef bağlılığı puanları arasında yapılan analiz sonrasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucu gözlenmiştir. Diğer taraftan bu kategoride, 18-21 yaş aralığında olan öğrencilerin sıra ortalamasının 22 yaş ve üzeri öğrencilerin sıra ortalamasından daha yüksek olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin hedef bağlılığı puanlarının aile yapısı değişkenine göre Kruskal-Wallis H Testi sonuçları

Aile Yapısı	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Çekirdek	273	173,31		
Geniş	64	177,49	,256	,880
Parçalanmış	11	186,55		
Toplam	348			

Katılımcıların aile yapıları ile hedef bağlılığı düzeyleri arasında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı sonucu gözlenmekle birlikte, parçalanmış aile yapısına mensup öğrencilerin sıra ortalamalarının diğer grupların sıra ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin hedef bağlılığı puanlarının aileleri ile birlikte ikamet edilen yerleşim yeri değişkenine göre Kruskal-Wallis H Testi sonuçları

Aile ile Birlikte İkamet Yeri	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Köy	67	178,93		
İlçe	96	179,20	,648	,723
Şehir	185	170,46		
Toplam	348			

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin aileleriyle birlikte ikamet ettikleri yerleşim yerleri ile hedef bağlılığı puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu kategoride, aileleriyle birlikte ilçede ikamet eden öğrencilerin sıra ortalamalarının diğer grupların sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin hedef bağlılığı puanlarının ailelerin aylık toplam gelirleri değişkenine göre Kruskal-Wallis H Testi sonuçları

Aylık Toplam Gelir	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	fark
1500 TL ve altı (1)	66	172,01			
1501-2500 (2)	133	154,07			
2501-4000 (3)	125	149,15	7.993	,046	1<3
4001 TL ve üstü (4)	24	191,40			
Toplam	348				

Yapılan analiz sonuçlarına göre, katılımcıların ailelerinin aylık toplam gelirleri ile hedef bağlılığı puanları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Elde edilen bu farklılaşma nedeniyle, gruplar arasında ikili karşılaştırma yapabilmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonrasında, 2501-4000 TL arası gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin 1500 TL ve altında aylık toplam gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin hedef bağlılığı puanlarının kayıtlı oldukları bölümün önceden hedefleme durumu değişkenine göre Kruskal-Wallis H Testi sonuçları

Kayıtlı Olunan Bölümün Önceden Hedeflenip Hedeflenmediği	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Evet	89	186,85		
Hayır	157	169,32	1,999	,368
Emin değilim	102	169,94		
Toplam	348			

Araştırmaya katılan öğrencilerin, mevcutta kayıtlı oldukları bölümü önceden hedefleme durumları ile hedef bağlılığı düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olmadığı sonucu bulgulanmıştır. Bu kategoride elde edilen sonuçlar, ‘evet’ cevabını veren öğrencilerin sıra ortalamasının diğer grupların sıra ortalamasından daha yüksek olduğunu işaret etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hedef bağlılığı düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmamızda elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin cinsiyetleri ile hedef bağlılıkları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş ve kadın öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin erkek öğrencilerin hedef bağlılık düzeylerinden daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Literatür taramasında, çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik gösteren sonuçlar tespit edilmiştir. Çekçeoğlu (2019) tarafından gerçekleştirilen ‘Spor Yapan ve Spor Yapmayan Lise Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık ve Hedef Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi’ adlı yüksek lisans çalışmasında, katılımcıların hedef bağlılık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve kadın öğrencilerin puan ortalamalarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Sandler’ın (2002) çalışmasındaki katılımcıların cinsiyetleri ile hedef bağlılığı arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespiti, çalışmamız sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ancak, Salim’in (2018) yapmış olduğu çalışmada hedef bağlılığı düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığı rapor edilirken, Fishbach ve Dhar (2005), De Clercq, Menzies, Diochon ve Gasse (2009) ve Oettingen, Mayer, Timur Sevincer, Stephens, Pak ve Hagenah (2009) çalışmaları sonrasında hedef bağlılığı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, araştırmamızın sonucu ile çelişmektedir. Toplum tarafından biçilen rollerin ve kalıplaşmış yargıların etkisiyle, bireylerden beklenen davranış ve kişilik özellikleri cinsiyet farklılığıyla ilişkilendirilebilir. Özellikle erkek bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik anlamda güçlü olmaları gerektiği algısı ve hedeflerini tüm zorluklara

rağmen gerçekleştirme zorunluluğu beklentisi (Savaş, 2018) bu anlamda erkeklerin kadınlara nazaran daha yüksek hedef bağlılığı düzeyine sahip olmaları sonucunu doğurabilir. Bu sebeple, erkek ve kadın sporcular arasında oluşan bu farklılığın kaynağı sosyokültürel bir temele dayandırılabilir.

Diğer taraftan, araştırma kapsamında yapılan istatistiksel acnalizler sonrasında 2501-4000 TL arası aylık toplam gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinin 1500 TL ve altında gelire sahip ailelere mensup öğrencilerin hedef bağlılığı düzeylerinden daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu durumda, kişilerin nispeten daha iyi ekonomik koşullarda yaşamlarını sürdürmelerinin bir hedef belirleme ve o hedefe bağlı kalma noktasında bir avantaj sağlayabileceği yorumu yapılabilir.

Araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin yaşları ile hedef bağlılıkları arasındaki farklılaşmayı incelemek üzere yapılan analiz sonrasında herhangi bir anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çekceoğlu (2019) da hedef bağlılığı ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edememiştir. Benzer şekilde Salim de (2018) Oryantiring sporcularının hedef bağlılıklarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, araştırmamızın sonucunda elde edilen sonuçla paralellik göstermektedir. Bu durumda, bireylerin hedeflerine olan bağlılık düzeylerinin zamana bağlı olarak değişim göstermediği ve hedef bağlılığı düzeyinin yaş dışında başkaca faktörlerce etkilenebileceği söylenebilir.

Araştırmamıza dâhil olan öğrencilerin aile yapıları ile hedef bağlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken parçalanmış aile yapısına mensup öğrencilerin sıra ortalamalarının diğer grupların sıra ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine öğrencilerin aileleriyle birlikte ikamet ettikleri yerleşim yerleri ile hedef bağlılığı puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı ancak aileleriyle birlikte ilçede ikamet eden öğrencilerin sıra ortalamalarının diğer grupların sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca çalışmamıza gönüllü olarak katılan öğrencilerin, mevcutta kayıtlı oldukları bölümü önceden hedefleme durumları ile hedef bağlılığı düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olmadığı; bu kategoride, önceden hedeflemiş olduğu bölümde öğrenim hayatına devam ettiğini beyan eden öğrencilerin sıra ortalamasının diğer grupların sıra ortalamasından göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aile yapısı, ikamet edilen yerleşim birimi ve mevcut bölümün önceden hedeflenip hedeflenmediği kategorileriyle ilgili literatür taramasında herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak elde edilen bu sonuçlara göre, parçalanmış aile yapısına mensup olan veya aileleriyle birlikte ilçede ikamet eden öğrencilerin içinde buldukları kötü koşulları iyileştirme adına hedeflerine daha bağlı kaldıkları yorumu yapılabilir.

Hedef belirleme ve hedefe bağlılık noktasında stres, kaygı gibi psikolojik faktörlerin yanı sıra sosyokültürel ve sosyoekonomik yapılar da önemli etkenlerdir (Rader, 2005) Çalışmamızın sonrasında, bireysel farklılıklar da göz önünde bulundurularak, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin hedef bağlılığı düzeylerinin çeşitli sosyokültürel ve sosyoekonomik özelliklere göre farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

ÖNERİLER

Çalışmamızı sonrasında elde edilen bulgular ışığında, hedef bağlılığı kavramının çok boyutlu olarak incelenmesi, bu konuda yapılan nicel çalışmalara ek olarak nitel ve karma yöntemle dayalı araştırmalara yer verilmesi; hedef bağlılığı envanterinin çeşitli değişkenlere göre zamana bağlı değişimini incelemek adına boylamsal çalışmaların yapılması; hedef bağlılığı envanterinin özsayı, özgüven, güdülenme, kaygı düzeyi, başa çıkma ve optimal performans duygu durumu gibi farklı envanterlerle birlikte çalışılması; özellikle eğitimciler ve ailelerce hedef belirleme ve hedefe ulaşmada etkin olan kişinin bireyin kendisinin olduğu vurgulanması, bu sürecin çaba ve emek gerektirdiğinin önemi hatırlatılması ve hedefe ulaşmak kadar olası zorluklarla mücadele etmenin erdemli bir davranış olduğunun altının önemle altının çizilmesi önerilmektedir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında yazarlar herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması olmadığını bildirmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırma Dizaynı- MS; GB, İstatistik analiz- MS, Makalenin hazırlanması- MS, Verilerin Toplanması- AD.

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Tarih: 25.03.2021

Sayı/Karar No: 90

KAYNAKLAR

- Ames, C. & Archer, J. (1988). Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation processes. *Journal of Educational Psychology*, 80(3), 260-267. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.80.3.260>
- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 261-271. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.84.3.261>
- Arends, R. I. & Kilcher, A. (2010). *Teaching for student learning: Becoming an accomplished teacher*. New York: Routledge.
- Bursal, M. (2019). *SPSS ile temel veri analizleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Burton, B., Naylor, B. & Holliday, B. (2001). Goal setting in sport: Investigating the goal effectiveness paradox. In R. Singer, Hausenblas H.A, Janelle C.M (eds.), *Handbook of Sport Psychology*. New York: Wiley, 497-528.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çekçeoğlu, H. (2019). *Spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin psikolojik sağlık ve hedef bağlılık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- De Clercq, D., Menzies, T. V., Diochon, M. & Gasse, Y. (2009). Explaining nascent entrepreneurs goal commitment: An exploratory study. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 22(2), 123-140. <https://doi.org/10.1080/08276331.2009.10593446>
- Efil, İ. (2006). *İşletmelerde yönetim ve organizasyon (8. Baskı)*. İstanbul: Alfa Akademi Basım Yayım Dağıtım.
- Fishbach, A. & Dhar, R. (2005). Goals as excuses or guides: The liberating effect of perceived goal progress on choice. *Journal of Consumer Research*, 32(3), 370-377. <https://doi.org/10.1086/497548>
- Hollenbeck, J. R., Williams, C. L. & Klein, H. J. (1989). An empirical examination of the antecedents of commitment to difficult goals. *Journal of Applied Psychology*, 74(1), 18-23. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.74.1.18>
- Kingston, K. M. & Wilson, K. M. (2010). The application of goal setting in sport. In Mellalieu S, Hanton S, (eds.) *Advances in applied sport psychology: A review*. Abingdon, UK: Routledge, 75-123.
- Klein, H. J., Wesson, M. J., Hollenbeck, J. R., Wright, P. M. & DeShon, R. P. (2001). The assessment of goal commitment: A measurement model meta-analysis. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 85(1), 32-55. <https://doi.org/10.1006/obhd.2000.2931>
- Klein, H.J. & Wright, P. (1994). Antecedents of goal commitment: An empirical examination of personal and situational factors. *Journal of Applied Social Psychology*, 24(2), 95-114. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1994.tb00560.x>
- Koçel, T. (2001). *İşletme yöneticiliği (6. Baskı)*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Latham, G. P. (2003). Goal setting: A five-step approach to behavior change. *Organizational Dynamics*. 32(3), 309-318. [https://doi.org/10.1016/S0090-2616\(03\)00028-7](https://doi.org/10.1016/S0090-2616(03)00028-7)
- Locke, E. A., Shaw, K. R, Saari, L. M. & Latham, G. P. (1981). Goal setting and task performance. *Psychological Bulletin*, 90(2), 125-152. <https://doi.org/10.1037//0033-2909.90.1.125>
- Locke, E.A. & Latham, G.P. (2009). Has goal setting gone wild, or have its attackers abandoned good scholarship? *Academy of Management Perspectives*, 23(1), 17-23. <https://doi.org/10.5465/AMP.2009.37008000>
- Lunenburg, F. C. (2011). Goal-Setting theory of motivation. *International Journal of Management, Business, and Administration*, 15(1), 1-6.

- Nachmias, C. F. & Nachmias, D. (1996). *Research methods in the social sciences (5th ed.)*. New York: St. Martin's Press.
- Naylor, J. C. & Ilgen, D. R. (1984). Goal setting: A theoretical analysis of a motivation technology. *Research in Organizational Behavior*, 6, 95-140.
- Oettingen, G., Mayer, D., Timur Sevincer, A., Stephens, E. J., Pak, H. J. & Hagenah, M. (2009). Mental contrasting and goal commitment: The mediating role of energization. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35(5), 608-622. <https://doi.org/10.1177/0146167208330856>
- Orlich, D. C., Harder, R. J., Callahan, R. C., Trevisan, M. S. & Brown, A. H. (2010). *Teaching strategies: A guide to effective instruction*. Boston: Wadsworth Cengage Learning.
- Pieschl, S., Stahl, E. & Bromme, R. (2013). Adaptation to context as core component of self-regulated learning: The example of complexity and epistemic beliefs. In Roger Azevedo & Vincent Aleven (Eds.), *International handbook of metacognition and learning technologies*, 53-65. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-5546-3_4
- Pintrich, P. R. & Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research, and applications (3rd ed.)*. NJ: Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Pintrich, P. R. (2000). An achievement goal theory perspective on issues in motivation terminology, theory, and research. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 92-104. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1017>
- Rader, L.A. (2005). Goal setting for students and teachers six steps to success. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 78(3), 123-126. <https://doi.org/10.3200/TCHS.78.3.123-126>
- Sandler, M. E. (2002). A structural examination of academic integration, perceived stress, academic performance, and goal commitment from an elaborated model of adult student persistence. *The Annual Meeting of the American Educational Research Association*. New Orleans: LA.
- Salim, E. (2018). *Oryantiring sporcularında problem çözme becerisi ve hedef bağlılığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı, Muğla.
- Savaş, G. (2018). Türkiye’de yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet eşit(siz)liği algısı. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(2), 101-121.
- Şenel, E. ve Yıldız, M. (2016). Hedef bağlılığı ölçeği: Türkçe uyarlaması, beden eğitimi ve spor alanında öğrenim gören öğrencilerde geçerlik ve güvenirlik çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 58-65
- Weldon, E. & Weingart, L. R. (1993). Group goals and group performance. *British Journal of Social Psychology*, 32(4), 307-334. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1993.tb01003.x>
- Wright, P. M., O’Leary-Kelly, A. M., Cortina, J. M., Klein, H. J. & Hollenbeck, J. R. (1994). On the meaning and measurement of goal commitment. *Journal of Applied Psychology*, 79(6), 795-803.

